

TEMA VÄRLDSARVET

Utbildningsträff # 4

Det är lätt att tro att världsarvet Visby är något som rör endast, stadsbor, kulturknutar, statliga förvaltningar samt turister. Fel på alla punkter.

Visby världsarv är en kulturmiljö värdefull för hela mänskligheten. Det tyckte Unesco och tog med Visby innanför vallgravarna som en av femton världsarvsstäder i Sverige.

– Visby är världens bäst bevarade exempel på en nordeuropeisk handelsstad från sent 1200-tal, säger Louise Hoffman Borgö, Gotlands världsarvssamordnare.

Den fjärde delen av utbildningsserien arrangerad av Gotland International Academy tog sikte på världsarvsstaden Visby. Vi ställde oss frågor som vilken roll världsarvet spelar för hållbar turismutveckling och vad Visbys världsarv kan betyda för hela ön? Vi undrade också hur den typiske världsarvsturisten ser ut. Och hur de gotländska företagen kan nå den?

att bästa (kanske enda) sättet att vårda arvet, leva i det och utveckla Visby för att attrahera besökare till hela Gotland så krävs samarbete. Inte minst att sy ihop nätverk mellan stad och landsbygd så att förutsättningar för samordning mellan företag och förvaltningar skapas.

Det behövs för detta en plattform där alla öns

intressenter kan träffas för att smida planer.

Ulrika Nisser, erfaren projektledare med specialitet att stärka världsarv och Region Gotlands världsarvssamordnare **Louise Hoffman Borgö** delade med sig av insikter och kunskaper. För att kika på dragningskraften i Hansestaden Visby var **Josefine Eriksson**, regionens projektledare för uppstart av Hansedagarna 2025 inbjuden för att ge en bild av evenemanget.

Vi ska inte hoppa till facit direkt, men det är tydligt

Hur intresserad är svensken av världsarv i jämförelse men andra nationaliteter?

– Det finns inga tydliga mätningar, men generellt är vi i Sverige och Skandinavien inte lika medvetna som tyskarna är, där finns ett stort historieintresse för världsarvet. Den tyska turisten söker upp världsarven eftersom de vill ha en unik upplevelse, säger Ulrika Nisser och fortsätter:

– Ni sitter på en guldgruva. Visbys världsarv är

unik, intressant och viktigt. I Visby pågår ett bevarande arbete – men också ett användande, och det är där ni inom turistindustrin kommer in. Hon berättar att det finns ett ökat intresse från den svenska staten att restaurera och vårda världsarv, vilket talar till Visbys fördel.

Hur ser en typisk världsarvsturist ut?

– Förenklat någon som med kvalitet vill uppleva något nytt, något som bidrar till en kunskapsupplevelse, den vill besöka en unik plats. Det finns ingen speciell åldersgrupp eller att turisterna är särskilt intresserade av kulturhistoria. Däremot är maten viktig liksom platsen, boendet, shopping. Dessutom har ni er textil-, skinn-, och keramiktradition vilket är jätte viktigt, säger Ulrika Nisser. Hon skickar en hälsning till **köpmännen innanför murarna**; att även modern design är viktigt, något

att fundera på när lokala gotlandsprodukter ska paketeras.

– Tänk inte nationalitet eller åldersgrupp – tänk hellre nyfiken upptäckare som vill få ut något extra av sitt besök. Koppla ihop med aktiviteter, i staden eller på landsbygden, säger hon.

Vad är dragningskraften i Hanseshtaden Visby?

– Det är en plats med unikt välbevarade byggnader i en stad som lever. Mötet mellan de bofasta och besökarna är jätte viktigt för att behålla det genuina, hitta en balans i det. Ni företagare levandegör staden, utan er minskar dragningskraften dramatiskt, säger Louise Hoffman Borgö, Världsarvssamordnare för Hanseshtaden Visby och fortsätter: – Vi måste ha ett levande samhälle som utgångspunkt och därför fundera på hur vi får med oss lokalsamhället under lågsäsong.

– Det är väldigt viktigt att knyta ihop staden med landet, om Hanseshtaden Visby är dragningskraften vill vi att hela Gotlands attraktivitet uppmärksammas. Få besökarna att ge sig ut på landet också, den nyfikne besökaren ser gärna att man kopplar på andra upplevelser.

Vilken roll har världsarvet för hållbar turism, vad betyder det för företagen på ön?

– Unesco arbetar mycket med hållbara destinationer för att se till att turismen hanteras på ett hållbart sätt, i alla dimensioner. Det behöver ske ömsesidigt, jag ser en win-win-situation här. Världsarvet kan bidra till att stärka infrastruktur och investeringar, kultur- och naturturism kan skapa identitet för Gotland och att besöksnäringen anställer människor är bra för social hållbarhet.

Vad behöver vi tänka på för att utveckla världsarvet?

– Vi behöver få ihop samarbeten mellan alla aktörer i systemet, Länsstyrelse, regionen och företagarna. De måste jobba ihop, fördela ansvar och roller för att ta vara på alla resurser. Man behöver bygga en struktur, runt det här, säger Louise.

– GFB kan skapa en plattform, ni vet att världsarvet

ska utvecklas så det är viktigt att fundera på hur ni får ihop parterna och skapar samsyn så alla gör rätt saker. Det måste finnas ett ledarskap och en processfunktion som skapar förutsättningarna, det kan inte företagarna göra, säger Ulrika

Nisser och presenterar en bild som förklarar hur mittenhjulet "hur" kopplar ihop "vad" med "gör".

Att organisera arbetet behöver inte vara så avancerat, menar hon. Gotland International Academy är inne i den processen nu, skapar förutsättning för samarbeten och bygger kunskap.

– Jobba i nätverk, det är besöksnäringen bra på att göra, men bygg samarbeten som håller även på lång sikt. Det får inte vara styrt och beroende av projekt.

Både Louise och Ulrika trycker på möjligheterna att **sprida och bygga starka samarbeten** i sociala kanaler:

– Använd sociala medier och dela varandra! Och skicka in idéer till oss i världsarvsrådet, säger Louise.

Louises roll som världsarvssamordnare är att samordna och hålla ihop arbetet runt världsarvet, det säger sig självt. Besöksnäringen är en viktig del och hon vill gärna lyfta fram Gotlands unika sidor:

– Ni är en del av något helt unikt, Visby är en av bara tre världsarvsstäder i Sverige, förutom Falun och Karlskrona. Miljön i Visby innerstad är skyddad så kolla om det behövs tillstånd, det finns många regler att förhålla sig till. Vi har en egen världsarvslogotype ni kan använda, hör av er. Det finns också bra texter ni fritt kan använda, hör av er så hjälper jag till med det.

Visbys världsarv är ömtåligt så arbetet måste göras hållbart. Massturism är ohälsosamt, hänsyn behöver tas till människorna som bor på ön och Gotlands natur.

Hur kan världsarvet som besöksanledning förlänga säsongen och utveckla fler produkter?

– Bjud in företagen och lär dem inte hur man kommunicerar. Sampaketera, gör nischade produkter som rör Visby men också resten av ön. Jobba med

senhösten, titta på hur de gjort i Stockholms skärgård, de jobbar med dyrare premiumprodukter, utifrån unika erbjudande tar de hand om sina gäster, från start till mål under några dagar. Färre besökare, dyrare produkter, kortare besök under hösten som är hållbara och ger bra inkomster, säger Ulrika.

– Man kan göra dryckesvandringar eller skapa aktivitetspaket. I Falun tog vi fram en falukorvspizza, ni kan göra på samma sätt. Restauratörerna jobbade tillsammans för att ta fram recept, paketera råvaror och berättade om den. Som besökare blev man medveten om att man tog del av något unikt. Koppla på mat, det är smart eftersom det stärker alla upplevelser, säger hon.

Världsarvet är värt att skylta med, men det behöver ske med omsorg:

Ulrika och Louises tips för ett levande världsarv

- Gotland har otroligt fina förutsättningar för att koppla ihop världsarvet, staden och landet. Gäller att skapa former för dialog och samarbeten.
- Ni behöver hjälpa varandra, inventera behoven för att möta krav och önskemål för det ni vill göra.
- Bilda en organisation för att bygga världsarvskunskap, skapa paket och reseanledningar. Det Gotland International Academy inlett kan vara startskottet för något riktigt bra för att få ett levande världsarv med balans mellan stad, människor och landsbygd på ett hållbart sätt.

– Det finns väldigt många skyltar i Visby och de är viktiga. Men vi vill inte ha dåliga skyltar, de offentliga aktörerna behöver vårda sina skyltar, säger Louise.

– I Falun har man tagit ett samlat grepp, funderat på att bygga portaler och samlingsplatser. Det här är ett ansvar för det offentliga – i samarbete med företagarna, givetvis, säger Ulrika

Finns det en guide för de som vill göra något i Visby?

– Det finns en Visbys Världsarvsstrategi 2020 där du kan hitta mycket. Finns att hämta på Region Gotlands [hemsida](#) digitalt, eller fysiskt i receptionen, säger Louise.

Hansedagarna 2025 i Visby

Hansförbundet väcktes till nytt liv under 1980-talet och växte till att i dag vara världens största sammanslutning av städer. Sammanlagt är 194 städer i sexton länder anslutna.

1998 var Visby värd för **Hansedagarna**, 2025 är det dags igen, **5-8 juni 2025** gäller det.

– Fyra dagar stadsfest med Hansemarknad, 100 utställare, uppträdanden, 2 500 deltagare är anmälda, vi kan lägga till många fler som inte syns i någon anmälningslista, säger Josefine Eriksson, Region Gotlands projektledare för uppstart av Hansedagarna 2025.

– Vi behöver fundera på hur näringslivet ska kopplas på för att skapa långsiktigt värde och bilda ringar på vattnet för företagarna.

OBS NYTT DATUM nytt klockslag - men samma plats!

Vi behöver flytta träffen som var planerad **21 april till onsdagen den 4 maj, klockan 14.00-16.00.**

Vi har bjudit in Thomas Junell, han har ett brett nätverk och erfarenhet av den finska resebranschen, specialist på destinationsmarknadsföring, speciellt relaterat till Sverige. Dessutom summerar vi de tidigare utbildningsträffarna - och blickar framåt.

NOTERA: Onsdagen den 4 maj, klockan 14.00-16.00. Mer information kommer!

